

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія в сучасному світі: напрями, тенденції, перспективи»

Ступінь освіти
Освітня програма

Доктор філософії
Філософія

Тривалість викладання
лекцій: 1, 2, 3, 4 чверті
2 години

Мова викладання Українська

Кількість кредитів
ЄКТС 6 (180 годин)

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7047>

Кафедра, що викладає	Філософії і педагогіки
----------------------	------------------------

Викладач:
Осетрова Оксана Олександрівна
Професор кафедри філософії і педагогіки,
Доктор філософських наук, професор

E-mail: Osetrova.O.O@nmu.one

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Office 365 (застосунок Teams).

лекції проводяться відповідно до розкладу.

1. Анотація до курсу

Філософія в сучасному світі: напрями, тенденції, перспективи – обов’язкова дисципліна навчального плану підготовки докторів філософії за освітньо-науковою програмою «Філософія». У межах дисципліни формується усвідомлений погляд на сучасний стан філософії шляхом заглибленого аналізу основних напрямів та тенденцій європейського філософського простору. У межах контенту дисципліни формуються дослідницькі компетентності науковця на основі світоглядних тенденцій сучасної філософії та моделювання перспектив розвитку об’єкта власного дослідження.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти наукового мислення шляхом усвідомлення сутнісного контенту філософії як науки, її становлення у межах світової та вітчизняної філософської думки, тенденцій сучасних наукових парадигм, а також основ етики науковця на підставі концепту академічної доброчесності.

Завдання курсу:

- сформувати цілісне уявлення щодо стану та напрямків сучасної філософії у контексті історико-філософської континуальності;
- сформувати високий рівень дослідницької компетентності на основі базових принципів, ознак та інструментарію філософської методології;
- визначати перспективи розвитку сучасної філософії у контексті власної дослідницької проблематики.

3. Дисциплінарні результати навчання:

Розвивати провідні концепти, дискурси сучасної світової філософії та модифікувати (пристосовувати) їх до власного дослідження.

Залучати філософську методологію та загальнонаукові методи до здійснення власного наукового дослідження, застосовуючи критичне мислення та креативне бачення еволюційних процесів.

Усвідомлювати етичний модус наукової діяльності як визначального складника наукової свідомості для дотримання академічної доброчесності.

Зреалізовувати самостійно розроблені наукові проєкти інноваційного характеру, означені цілісністю, новизною та практичною значущістю.

Ставити й розв'язувати актуальні наукові філософські проблеми на основі критичного аналізу соціальних, економічних, екологічних та правових викликів сучасності.

Здійснювати філософські дослідження на основі аналітики та узагальнень на абстрактному рівні, залучаючи складні підходи для розв'язання конкретних поточних ситуацій.

Знаходити нестандартні шляхи розв'язання філософських проблем на засадах структурності, концептуальності, деталізованості.

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1. Теоретичні засади курсу
1.1. Призначення та функціонування філософії у суспільстві (ретроспективний огляд і сучасність)
1.2. Сучасність: філософське осмислення поняття
1.3. Онтологічні обрії філософії. Вимір існування: буття і його розуміння
1.4. Характер та особливості сучасного філософського пізнання. Істина
1.5. Наукове пізнання: особливості, цілі та функції
2. Людина та філософія: сучасні запити буття
2.1. Сфери буття людини
2.2. Філософське осмислення феномену аномії у сучасному українському суспільстві
2.3. Феномен хаосу (філософська рефлексія на основі сучасної соціальної реальності)

2.4. Ж. Бодріяр: феномен насилля у соціальному добі постмодернізму
2.5. Актуалізація архетипу Тіні у межовій ситуації війни
2.6. Соціальні аспекти суїцидальної проблематики у сучасному українському суспільстві
3. Етико-аксіологічні аспекти сучасної філософії
3.1. Цінності як тимчасовий/постійний концепт
3.2. Пізнання як цінність і як буття
3.3. Досягнення як виклик
3.4. Проблема творчості
3.5. Філософія техніки як особлива філософська дисципліна
3.6. Майбутнє як предмет наукових досліджень. Сутність соціального прогнозування
4. Основні концепції сучасної філософії
4.1. А. Шопенгауер як засновник некласичного філософування: волютаризм. Ірраціоналізм, песимізм, етика ненасильства, естетична концепція
4.2. «Філософія життя»: Ф. Ніцше: Ірраціоналізм. Міфологічність і релятивність. Неминучість критики та переоцінки цінностей.
4.3. Психоаналітична парадигма у філософії XIX – XX століття. Психоаналіз Фрейда. Розвиток психоаналізу: К Юнг, Е. Фромм.
4.4. Філософська герменевтика
4.5. Філософія екзистенціалізму: Релігійний (С. К'єркегор, Г. Марсель, К. Ясперс) та «атеїстичний» (А. Камю, Ж.-П. Сартр) варіанти філософії існування. Фундаментальна онтологія М. Гайдеггера;
4.6. Філософія постнекласичного періоду (М. Фуко, Ж. Дерріда, Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Бодріяр)
4.7. Метамодерн як «структура почуттів» нової світоглядної парадигми

2. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Мультимедійний комплекс.
Дистанційна платформа Moodle.
Office 365 (застосунок Teams).

5 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складає не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Разом
	За своєчасного складанні	За несвоєчасного складанні	
40	60	30	100

Підсумкове оцінювання (якщо студент набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Диференційований залік відбувається у письмовій формі, складається з 10 тестових запитань, 2 відкритих запитань. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 6 балів. Правильна відповідь на кожне відкрите запитання оцінюється у 20 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100.
--	---

6.3. Критерії оцінювання теоретичної частини (разом 40 балів).

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування, яке містить 4 питання, кожне з яких оцінюється 10 балів

У разі використання технології дистанційної освіти усне опитування за темами контрольної роботи може проводитися усно з використанням інструментів Office 365 та Zoom.

Правильна відповідь **кожного питання** оцінюється 10 балами, а саме:

- **9 – 10 балів** – відповідь правильна, точна;
- **7 – 8 балів** – відповідь правильна, складає 80 %;
- **5 – 6 балів** – відповідь не повна, складає 50 %;
- **4 – 2 бали** – відповідь складає 20 – 40 %;
- **1 бал** – відповідь неправильна повністю;
- **0 балів** – відповіді немає.

6.4. Критерії оцінювання практичної частини (разом 60 балів)

Практична робота передбачає виконання індивідуальних завдань (2 завдання). Правильна відповідь, або виконане індивідуальне завдання оцінюється максимально 30 балів. В індивідуальній роботі передбачено оцінювання елементів дослідницьких підходів (аналізу, синтезу, логічної аргументації, узагальнення, реферування та анотування першоджерел тощо).

Правильна відповідь **кожного завдання** оцінюється 30 балами, а саме:

- **28 – 30 балів** – відповідь правильна, точна;
- **21 – 27 балів** – відповідь правильна, складає 51 – 80 %;
- **15 – 20 балів** – відповідь не повна, складає 41 – 50 %;
- **7 – 14 балів** – відповідь складає 20 – 40 %;
- **1 – 6 балів** – відповідь неправильна повністю, однак містить елементи філософської рефлексії;
- **0 балів** – відповіді немає.

Індивідуальні завдання оцінюються експертно, спираючись на компетентнісні характеристики, визначені НРК для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»

(https://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf).

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація) робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач зобов'язаний у такому випадку видати інше індивідуальне завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Усі письмові запитання до викладача щодо навчальної дисципліни можуть надсилатися на персональну корпоративну електронну пошту, на платформу Teams.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які надано викладачеві для перевірки із порушенням термінів, оцінюються нижчими балами. Перескладання відбувається із дозволу декана у разі поважної причини (наприклад, хвороба).

7.4. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням, він має право опротестувати виставлену оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти відвідування занять є обов'язковим. Причиною невідвідування занять є хвороба, участь в університетських заходах, навчання за індивідуальним графіком та академічна мобільність, що задокументовано. Про причину відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача особисто або через старосту та самостійно надолужити пропущений матеріал. У разі міжнародної мобільності навчання може відбуватись в онлайн режимі.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Hay, C. *Philosophy and Its History: Issues in Philosophical Historiography*. Albany: State University of New York Press, 2017.

2. Hetherington, S. *Philosophy of mind: A contemporary introduction* (3rd ed., Routledge contemporary introductions to philosophy). New York: Routledge., 2019.

3. Lycan, W. *Prolegomena to Any Future Materialism: The Outcome of Contemporary French Philosophy. Volume one, The outcome of contemporary French philosophy (Diaeresis)*. Evanston, Illinois: Northwestern University Press., 2018.

4. Rosenberg, A., & McIntyre, L. *Philosophy of Social Science: A Contemporary Introduction*. Routledge, 2020.

5. Ungureanu, C. *Philosophy of Science: A Contemporary Introduction* (4th ed., Vol. 1). Routledge, 2017.

6. Вступ до континентальної філософії / Пер. з англ. В. Менжуліна. Київ: Стилос, 2016.

7. Європейський словник філософій. В 5-ти томах. Київ: Дух і Літера, 2020 – 2021 р.р.
8. Осетрова О. О. Соціально-філософський аспект дослідження феномену суїциду: монографія. Дніпро: РВВ ДНУ; ЛПРА, 2020. 124 с. (8 д. а.).
9. Петрушенко В. Л. Філософська пропедевтика (Декілька етюдів про філософію): Посібник для самостійної роботи. Львів: Новий Світ-2000, 2021. 236 с
10. Сучасна філософія: конспект лекцій / укладач Т. О. Козинцева. Суми: Сумський державний університет, 2021. 73 с.
11. Сучасна філософія: основні розділи, проблеми, ідеї / А. І. Бойко, І. П. Гудима, О. В. Кулешов, В. С. Даценко, О. М. Кожем'якіна. Черкаси: ФОП Гордієнко, 2017. 156 с.
12. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів: Львівська політехніка, 2019. 596 с.
13. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Київ: ЦУЛ, 2019. 396 с.

Додаткова література

1. Осетрова О. О. Архетип Матері: психоаналітичні засади сім'єзнавства та соціальної роботи в громадір. *Epistemological studies in Philosophy. Social and Political Sciences*. Dnipro, 2025. Vol. 8 (1). P. 92 – 96. DOI: <https://doi.org/10.15421/342512>. URL: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/1255>.
2. Осетрова О. О. Р. Декарт: принципи раціоналістичного методу та моралі (до питання про методи наукового дослідження у сфері філософії та соціальної роботи). *Epistemological studies in Philosophy. Social and Political Sciences*. Dnipro, 2024. Vol. 7 (2). P. 75 – 81. DOI: <https://doi.org/10.15421/342445>. URL: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/1209/1636>.
3. Осетрова О. О. К. Г. Юнг: специфічні риси архетипу Самості як основи Я-свідомості (до питання про роль психоаналітичних знань у практичній діяльності фахівця із соціальної роботи). *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. Дніпро: ДНУ, 2024. Т. 16. № 2. С. 83 – 88. DOI: <https://doi.org/10.15421/352449>. URL: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/1239/1377>.
4. Одинець О., Осетрова О. Чотири стихії як інверсійно-перехідний механізм моделі здоров'я. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2025. Т. 28. № 2. С. 88 – 93. DOI: <https://doi.org/10.15421/172543>. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/2175/2137>; <https://grani.org.ua/index.php/journal/issue/view/205/da>.
5. Осетрова О. О. Актуалізація архетипу Тіні у ситуації війни (від філософської рефлексії до практики соціальної роботи). *Epistemological studies in Philosophy. Social and Political Sciences*. Dnipro, 2024. Vol. 7 (1). P. 78 – 85.
6. Осетрова О. О. Феномен здоров'я як індикатор особистісного та суспільного благополуччя: аспекти філософії, психоаналізу, суїцидології, соціальної роботи. *Epistemological studies in Philosophy. Social and Political Sciences*. Dnipro, 2023. Vol. 6 (2). P. 53 – 58.
7. Осетрова О. О. Давньоєгипетська «Бесіда Зневіреного зі своїм ба» як перша у світі апологія самогубства: до питання про сутність суїцидальних причин (історія та сучасність). *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. Дніпро: ДНУ, 2023. Т. 15. № 2. С. 23 – 28.
8. Осетрова О. О. Ж. Бодріяр про феномен хаосу: до питання про особливості впровадження сучасної соціальної роботи в громаді. *Epistemological studies in Philosophy. Social and Political Sciences*. Dnipro, 2023. Vol. 6 (1). P. 55 – 60.
9. Осетрова О. О. Ж. Бодріяр: феномен насилля у соціальному добі постмодернізму (від філософської рефлексії до практики сучасної соціальної роботи). *Epistemological studies in Philosophy. Social and Political Sciences*. Dnipro, 2022. Vol. 5. Issue 2. P. 42 – 48.

10. Осетрова О. О. Соціальні аспекти суїцидальної проблематики у сучасному українському суспільстві. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури: Науковий журнал*. Дніпро: ДНУ, 2022. Т. 14. № 2. С. 18 – 23.
11. Осетрова О. О. Г. Марсель: сім'я як об'єкт філософської рефлексії. *Epistemological studies in Philosophy. Social and Political Sciences*. Dnipro, 2022. Vol. 5. Issue 1. P. 43 – 49.
12. Фуко М. Наглядати й карати. Народження в'язниці. Київ : Комубук, 2020. 425 с.